

Tiltakssirkelen – et nyttig verktøy ved skolefravær

Tiltakssirkelen er en modell man kan bruke for oppfølging av skolefravær. Den er utarbeidet av Anneli Otnes (2016). Modellen kan brukes ved alle alvorlighetsgrader av fravær. Årsakene til skolefravær er ofte sammensatt eller uklare, og det kan være vanskelig å skille årsaker og opprettholdende faktorer.

Tiltakssirkelen inneholder ulike tema (bokser) som man vet påvirker fravær og tilstedeværelse, uavhengig av årsak. Ved en slik helhetlig tilnærming er det lettere å finne løsninger, heller enn å plassere skyld.

Skolen kan bruke modellen i det første samarbeidsmøtet. I fellesskap går man gjennom boks for boks. Man rekker neppe alle i første møte. Det kan være lurt å ikke begynne med det vanskeligste (ofte hjemmeforhold og individuelle faktorer). Relasjoner til voksne på skolen er et godt sted å starte. For hver boks leter man etter ressurser og risiko. Hensikten er å finne små tiltak som øker eller opprettholder ressursene og/eller små tiltak som minsker risiko. Poenget er å bygge eleven som helhet, ikke bare se på skolefraværet.

Alle deltakere i møtet skal gå ut av møtet med tiltak, små eller store, som de skal utføre frem til neste møte. I veldig fastlåste eller langvarige saker kan det være lurt at eleven selv ikke har tiltak, men at «alle andre» begynner arbeidet, og at eleven kobler seg på etter hvert. Prinsippet «alle bekker små ...» er sentralt, heller enn å finne de store revolusjonerende tiltak.

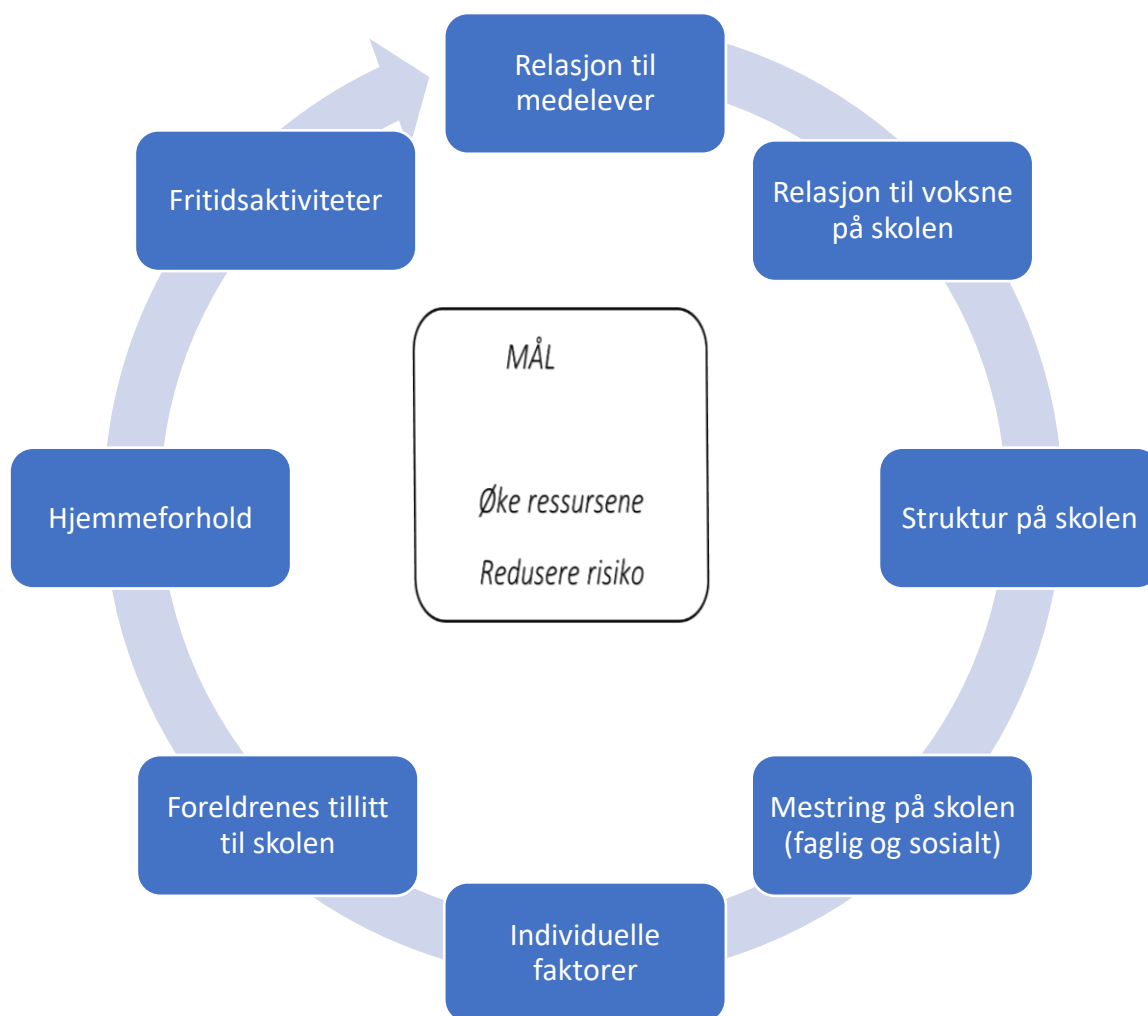
Foreldres tillit til skolen er en forutsetning for å lykkes. Hvis dette viser seg å være et vesentlig tema, er det viktig å jobbe med det tidlig. Det er alltid skolen og faginstansen, som er de profesjonelle aktørene, som har ansvaret for å skape en god relasjon til foreldrene.

Tema som skal kartlegges i henhold til tiltakssirkelen er:

- Relasjon til medelever
- Relasjon til voksne på skolen
- Struktur på skolen
- Mestring på skolen
- Individuelle faktorer
- Foreldres tillit til skolen
- Hjemmeforhold

Tiltakssirkelen

Denne figuren inneholder ulike tema som man vet virker inn på skolenærvær, uavhengig av årsak. For hvert område skal man kartlegge ressurser og risikoer. Det kan hjelpe oss å se hvor det er viktig at vi setter inn tiltak til det beste for eleven (Kilde: Basert på Otnes, 2016).

<p>Relasjon til voksne på skolen</p> <p>Ressursfaktorer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Har god relasjon til kontaktlærer• Er sjarmerende, lett å like for voksne• Liker rådgiver• Liker samme obskure rockeband som musikk lærer <p>Risikofaktorer:</p> <ul style="list-style-type: none">• Redd for kritikk fra engelsklærer når han gjør feil• Flau etter å ha skjelt ut mattelærer• Redd for å være mislikt av rektor fordi han er «vanskelig»• Far snakker av og til nedsettende om noen av lærerne <p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kontaktlærer setter av tid til faste samtaler med eleven.• Rådgiver møter eleven i skolegården om morgenen for en periode• Rektor hilser vennlig når hun møter eleven i gangen• Foreldre snakker positivt om lærere og skolen• Mattelærer tar initiativ til en samtale med eleven• Kontaktlærer snakker med engelsklærer om elevens opplevelse• Musikk lærer er ekstra oppmerksom, og slår av en prat når det er naturlig	<p>Struktur på skolen</p> <p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kontaktlærer og elev utarbeider redusert timeplan• Ledelsen sjekker om rutiner for registrering av fravær følges• Eleven lager plan for uka i samarbeid med rådgiver/kontaktlærer• Kontaktlærer sørger for å sikre forutsigbarhet for eleven ved å gi beskjed ved f. eks. planlagt vikar eller spesielle aktiviteter på skolen• Rektor/avdelingsleder vurderer sammen med kontaktlærer om gruppeinndelinger og klasseromsstruktur er hensiktsmessig for eleven• Miljøarbeider organiserer lekegrupper i friminuttene
<p>Hjemmeforhold</p> <p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none">• Foreldre jobber med morgenrutiner for å få bedre start på dagen• Helsestyrepleier bistår foreldre i å få gode rutiner• Far kontakter Familievernkontoret for å få hjelp til å samarbeide bedre som skilte foreldre	<p>Mestring på skolen</p> <p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kontaktlærer/faglærer sjekker ut om eleven trenger mer utfordringer• Jobbe for å dempe fokus på prestasjoner, f.eks. muntlige prøver eller åpen bok prøver• Skole/PPT kartlegger eventuelle lærevansker• Justere mengde/type lekser• Undervisning i små grupper• Foreldre/foresatt hjelper til med lekser
	<p>Relasjon til medelever</p> <p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none">• Koble eleven til en medelev (læringspartner)• Eleven får være hjelpelærer i musikktime• Plassere elev i grupper sammensatt kun av elever hun/han er trygg på• Lage klasseregler for godt miljø og samspill• Fadderordning

<ul style="list-style-type: none"> • Skolen vurderer om Barnevernet bør involveres • Mor kjører til skolen for en periode • Foreldre innfører faste kveldsrutiner og begrensning av elektronikk før leggetid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klassen sender brev/SMS til eleven med hyggelig hilsen ved lengre fravær • Mulighet for å skifte i egen garderobe
<p>Individuelle faktorer</p> <p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontaktlærer legger til rette for å kunne bruke interesser/hobbyer i skolearbeidet • Lærere legger merke til og kommenterer positive egenskaper (f.eks. hjelpsomhet, tålmodighet, ol.) • Støttesamtaler hos rådgiver/helsesykepleier • Vurdere behov for henvisning til BUP. • Mulighet til å trekke seg tilbake: få arbeide alene på biblioteket når det er mye bråk i klassen 	<p>Foreldrenes tillitt til skolen</p> <p>Tiltak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Når avtaler ikke følges opp, sjekk ut hva det handler om • Skolen har ansvar for god dialog når foreldre klager eller er misfornøyd • Rektor inviterer foreldre til samtale • Foreldre med egne negative skoleerfaringer unnlater å formidle disse til barna • Rask beskjed til foreldre når elever uteblir uten beskjed • Kontaktlærer sender SMS til foreldre hvis eleven ikke har møtt • Lærere passer på å formidle til foreldrene at de liker elven

Referanse: Informasjon og inspirasjon til beskrivelse av bruk av tiltakssirkelen er hentet fra «Hver dag teller», - Nittedal kommunes fraværsvæileder. Se link: <https://www.nittedal.kommune.no/globalassets/02-dokumenter/ppt/hver-dag-teller-fullversjon-2023.pdf>